

Avdelningen för epidemiologi och sjukdomskontroll

Snabb värdering av sannolikheten för att den svenska djurpopulationen utsätts för smitta med afrikansk svinpest till följd av situationen i Europa med introduktion till tamgris i Tyskland

BAKGRUND

Tyska myndigheter rapporterade den 16 juli 2021 att afrikansk svinpest (ASF) har bekräftats i två grisbesättningar i ett av de områden i Tyskland där smittan redan finns i vildsvinstammen.

Det är de första fallen på tamgris i Tyskland under det pågående utbrottet och det rör sig om en ekologisk besättning med ca 200 djur och en hobbybesättning med två djur i två olika distrikt i förbundslandet Brandenburg nära den tysk-polska gränsen. Alla djur i de två drabbade besättningarna har avlivats och destruerats. Båda besättningarna ligger inom de områden som redan omfattas av restriktioner på grund det pågående utbrottet som hittills omfattat vildsvin i två olika förbundsländer (Brandenburg och Sachsen) i östra Tyskland och vildsvin och tamgrisar i västra Polen. Smittskyddsåtgärderna i området som omfattar bland annat jaktförbud, insats för att hitta, provta och ta omhand vildsvinskadaver, förstärkta smittskyddsrutiner i grisbesättningar och tillfälligt förbud för lantbruksaktiviteter kompletteras nu med skydds- och övervakningszoner runt de drabbade besättningarna enligt EU:s regelverk.

Vildsvinspopulationen är stor på båda sidor om den tysk-polska gränsen. Sedan introduktionen till Tyskland i september 2020 har 1528 vildsvin från Brandenburg och Sachsen befunnits positiva för ASF, de allra flesta i Brandenburg.

Tyskland är sedan tidigare den tolfte medlemsstaten att drabbas av spridningen av ASF, som sedan 2014 förekommit inom EU. Övriga medlemsstater som rapporterat utbrott hos tamgris och/eller fall på vildsvin är: Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Ungern, Slovakien, Rumänien, Bulgarien, Belgien och Grekland med en enskild rapport om ett utbrott i en småskalig besättning. Tjeckien som 2017 drabbades av en begränsad ASF-introduktion till vildsvin i östra delarna av landet

friförklarades officiellt i mars 2019 och Belgien friförklarades i november 2020.

Med undantag av Rumänien och till viss del Bulgarien har smittspridningen i EU främst skett i vildsvinspopulationen med sporadiska utbrott i tamgrisbesättningar och då med begränsad sekundär spridning. Spridningen har dels skett successivt och långsamt inom vildsvinspopulationen, dels via långväga spridning av smittade köttprodukter med människans hjälp.

ASF-situationen inom EU har värderats i flera tidigare riskvärderingar. Dessa kan hittas tillsammans med statsepizootologens kommentar på SVA:s webbplats:

<http://www.sva.se/smittlege/statsepizootologen/statsepizootologen-kommenterar>

SANNOLIKHET ATT SVENSKA TAMGRISAR ELLER VILDSVIN UTSÄTTS FÖR AFRIKANSK SVINPEST TILL FÖLJD AV SITUATIONEN I EUROPA MED SPRIDNING TILL GRIS I TYSKLAND

Arton grisar i en enstaka sändning har förts in från Tyskland till Sverige i mitten av juli. Grisarna har haft tillgång till utevistelse i Tyskland och kommer från en anläggning i Mecklenburg-Vorpommern, som gränsar till de två förbundsländer där det infekterade området finns.

Införsel av embryon eller galtsperma från Tyskland har inte skett under de tre senaste månaderna. Direkt invandring av smittade vildsvin till Sverige förhindras av Sveriges vattengräns och vildsvinens utbredning.

Indirekt smittspridning med personer, utrustning, kläder och skor skulle kunna ske via t.ex. jägare och lantbruksarbetare. Lantbruksarbetare från centrala och östra Europa och Baltikum förekommer i Sverige men exakt antal eller hur många som har kontakt med grisar har inte kunnat uppskattas med säkerhet. Med anledning av den rådande situationen med covid-19 har resor till och från Sverige varit kraftigt begränsade för denna personalgrupp. Även jaktresor och turism har minskat betydligt under den rådande pandemin varför sannolikhet för indirekt smitta via dessa grupper fortfarande bedöms som lägre än tidigare.

Införsel av djurprodukter och livsmedel är tillåtet från länder inom EU. Kommersiell införsel av fläsk och fläskköttprodukter från gris sker i stor omfattning från Tyskland. Det finns dock inga indikationer på att det skulle förekomma smittade kommersiella produkter från tyska grisar i nuläget. Även införseln av vildsvinskött från Tyskland är relativt omfattande, men även om spridningen i vildsvinspopulationen har ökat sedan situationen senast bedömdes är det inte troligt att legalt, kommersiellt hanterat vildsvinskött skulle vara smittat.

Även om införseln av levande grisar från Tyskland ökar sannolikheten för exponering av svenska grisar något är en fokal introduktion till vildsvin via mänskliga aktiviteter fortfarande det mest sannolika scenariot för ASF-introduktion i Sverige.

Sannolikheten för att den svenska djurpopulationen utsätts för smitta med afrikansk svinpest som följd av situationen avseende afrikansk svinpest i Europa med spridning till gris i Tyskland bedöms vara störst via riskvägen djurprodukter. Sannolikheten för att detta ska inträffa bedöms för gris vara mycket låg och för vildsvin låg.

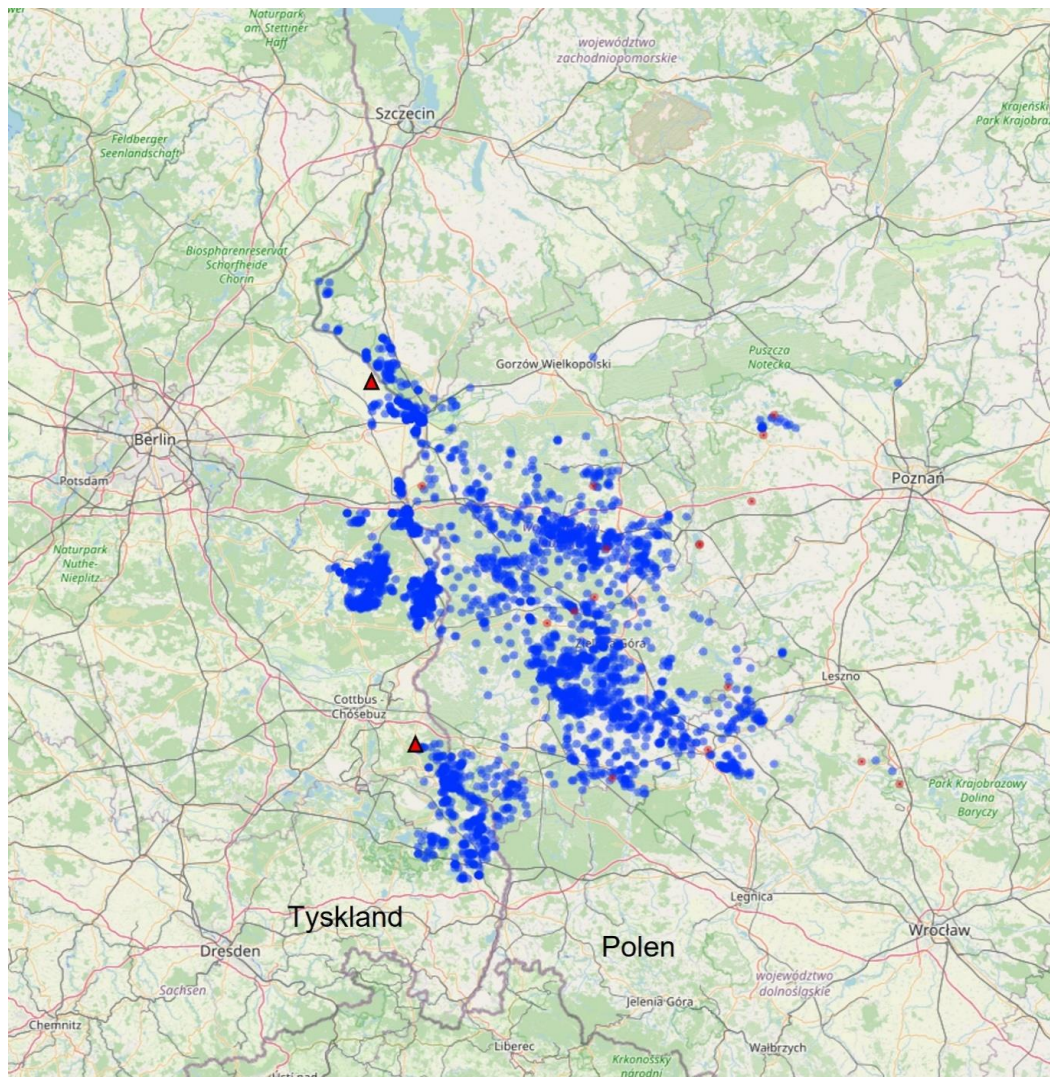
Osäkerheten i denna värdering är medelhög. Nivån av osäkerhet är bedömd utifrån kvaliteten på de uppgifter som funnits tillgängliga för värderingen.

Definitioner på de termer som används vid sannolikhetsvärderingen:

- Försumbar – så ovanligt att det saknar betydelse
- Mycket låg – mycket ovanligt, men kan inte uteslutas
- Låg – sällan, men förekommer
- Medelhög – förekommer ibland
- Hög – förekommer ofta
- Mycket hög – förekommer nästan alltid

Tabell 1. Summering av resultat för den snabba riskvärderingen

Riskväg	Värdering av sannolikhet	Osäkerhet i värderingen
1. Levande djur och kläckägg (legal/illegal införsel) inkl deras transportfordon/buror	Mycket låg	Medelhög
2. Sperm, ägg, embryon (legal/illegal) inkl deras transportfordon/emballage	Försumbar	Låg
3. Indirekt smittspridning (fordon, personer, utrustning, foder och strö)	Mycket låg	Medelhög
4. Djurprodukter, inkl bl.a. kött och troféer, samt animaliskt matavfall (legal/illegal införsel)	från Försumbar till Låg	Medelhög
5. Vektorer	Riskvägen är inte relevant	-
6. Vilda djur	Försumbar	Låg till Medelhög

Karta över de rapporterade fallen av afrikansk svinpest (ASF) hos tamsvin i östra Tyskland (röda trianglar). Källa: EU:s sjukdomsrapporteringssystem ADIS. Blå punkter motsvarar rapporterade vildsvinsfall och röda punkter tamsvinsutbrott senaste året.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) följer situationen i landet och bedömer när det finns behov av en ny värdering av sannolikheten för att den svenska djurpopulationen utsätts för smitta med afrikansk svinpest.